

ESKA NIJE NOVA NI NEPOZNATA BOLEST

Branko Britvec

Povodom prošlogodišnjih vijesti o iznenadnoj pojavi Eska bolesti ili kapi odnosno apopleksije vinove loze, želim upozoriti da to nije nova ni nepoznata bolest. Kod nas je prof. dr. Željko Kovačević tu bolest opisao prije 66 godina u svojoj knjizi *Bolesti i štetnici na vinovoj lozi* 1939. god. i kasnije u knjigama 1946. i 1948. god.

Prof. Ž. Kovačević piše da u vinogradima starijim više od 20 godina možemo katkada opaziti da je neki čokot, koji može biti i pun grozdova, sredinom ljeta najedanput povenuo, a lišće mu se za kratko vrijeme posušilo. Takav čokot brzo ugine. Uročnici te pojave - po njemu - jesu dvije gljivice i to *Stereum hirsutum* i „vatrena guba” *Polyporus igniarius*. Prva od njih poznati je neprijatelj raznih vrsta hrastova, a druga je još više raširena te napada razne voćke i šumsko drveće. Te su gljivice štetne tako što svojim tkivom zatvore provodno staničje u drvetu kojim kolaju hranjivi sokovi između korijena i lista i tako nastupa naglo uvenuće. Ta je pojava otkrivena u Francuskoj i nazvana *èsca* bolest, što vjerojatno dolazi od franc. *escalader* = popeti se, jer se gljivica širi po čokotu tj. penje se. Gljivica prodire u biljku najčešće kroz rane na korijenu prilikom obrađivanja tla. Uslijed napada *Stereum* gljivice drvo posmeđi, a kasnije pocrni. Ako se k tome priključi micelij druge gljivice, tada dolazi do bijele truleži i sredina drveta sagnjije. Razorno djelovanje gljivica zbiva se polako te je sama kap posljedica 4-5 godišnjeg uništavanja stanica drveta. Budući da kod toga nema nikakvih vanjskih znakova, ne možemo unaprijed poduzeti mjere suzbijanja. Prof. Kovačević navodi, doduše, da su svojedobno u Francuskoj i Italiji postignuti stanoviti uspjesi u spašavanju tako oboljele loze s arsenom i sodom i ta se zaštita provodila u proljeće nakon rezidbe loze. Budući da kod pojave kapi loze nema izgleda da se oboljela loza oporavi, on piše da takvu lozu treba izvaditi iz tla još istoga ljeta ili najkasnije sljedećeg proljeća i to mjesto u tlu dezinficirati. Prof. Ž. Kovačević naglašava

da se **vinova loze ne smije saditi na šumskoj krčevini**. No, vjerojatno je da i klimatske prilike i drugi čimbenici utječu na pojavu ove bolesti.

Ovim napisom želio sam ukazati da povremene ili rijetke pojave ne treba shvaćati kao „senzacije”. Tek na temelju starijih iskustava novija će istraživanja pružiti i nova saznanja.